

Управління освіти і науки Кам'янець-Подільської міської ради

Кам'янець-Подільський НВК № 3

Н. Білецька

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
ГРОМАДЯНИНА-ПАТРІОТА
В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ**

Методичний посібник

Кам'янець-Подільський
2022

Білецька Наталія Олександрівна,
учительпочаткових класів
Кам'янець-Подільського НВК № 3

Рецензенти:

Бахмат Наталія Валеріївна, доктор педагогічних наук,
професор Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

Особливості формування громадянина-патріота в Новій українській школі. Методичний посібник. -
Кам'янець-Подільський, 2022.- 65 с.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради
Кам'янець-Подільського НВК № 3
(протокол № 2 від 12 жовтня 2021 р.)

У методичному посібнику йдеться про особливості патріотичного виховання, формування громадянина-патріота в умовах Нової української школи. Учитель-практикділиться досвідом організації освітнього процесу, як системи навчання та виховання молодших школярів.

Скористатися матеріалами можуть учителі початкових класів, вихователі груп продовженого дня, педагоги-організатори, класні керівники.

**Управління освіти і науки Кам'янець-Подільської міської ради
Кам'янець-Подільський НВК № 3**

Н. Білецька

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
ГРОМАДЯНИНА-ПАТРІОТА
В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ**

Методичний посібник

**Кам'янець-Подільський
2022**

ЗМІСТ

Нормативні документи із національно-патріотичного виховання	5
Вступ	7
Провідна ідея досвіду та її теоретичне обґрунтування	9
Концепція національно-патріотичного виховання в дії	11
Основи формування громадянина-патріота в Новій українській школі	13
Мова – духовна основа нації	15
Урок української дитячої поезії	17
Формування уявлень про сім'ю, родину, рід і родовід	22
Родинне свято «Щаслива родина – щаслива дитина»	23
Краєзнавство як складова освітнього процесу у формуванні громадянина-патріота	29
Наталя Кащук – поетеса-подолянка	29
Рідна природа формує громадянина-патріота	34
Фоторепортаж «Природа обіймає нас...»	35
Формування знань про державу і державні символи	36
Конспект уроку «Державні символи України» 3 клас	36
Традиції і культура українців	43
Здоров'я дітей – здоров'я нації	59
Висновки	63
Використані джерела та інтернетні ресурси	64

Нормативні документи з національно-патріотичного виховання

Розпорядження КМУ від 09.10.2020 №1233-р «Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року»

Постанова КМУ від 09.10.2020 №932 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки»

Лист МОН від 18.09.2020 №6/1144-20 «Про проведення семінарів-тренінгів Школи виховників джур гри «Джура»

НАКАЗ МОН від 11.09.2020 №1134 «Про проведення у 2020/2021 навчальному році Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)»

Розпорядження КМУ від 05.08.2018 № 965-р «Про заходи з відзначення у 2020 році Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України»

Лист ОДА від 20.01.2020 №396/06-02 «Про відзначення Дня Соборності України»

Лист МОН від 13.01.2020 №1/9-12 «Щодо посилення роботи з патріотичного виховання учнів та студентів закладів освіти»

Лист ОДА від 09.01.2020 №151/06-02 «Про формування національної ідентичності та національно-патріотичного виховання як стратегічного напрямку державної політики України»

Лист МОН від 24.12.2019 №1/9-790 «Про вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні»

Розпорядження КМУ від 20.11.2019 №1096-р «Про затвердження комплексного плану заходів із належного вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України»

Наказ МОН від 29.07.2019 №1038 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 №641»

Постанова КМУ від 17.10.2018 №845 «Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання»

Розпорядження голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 16.10.2018 №664 «Про обласний штаб Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»)»

Лист МОН від 04.10.2018 №3-990 «Про проведення Всеукраїнського конкурсу екскурсоводів»

Лист МОН від 20.08.2018 №1/9-500 «Про приведення у відповідність експозицій музеїв, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки»

Лист МОН від 16.08.2019 №1/9-523 «Про національно-патріотичне виховання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році»

Лист МОН від 24.07.2018 №1/9-460 «Про Всеукраїнську краєзнавчу акцію учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби»

НАКАЗ МОН від 03.05.2018 №450 «Про затвердження Положення про Всеукраїнську краєзнавчу акцію учнівської молоді «Українська революція: 100 років надії і боротьби»

Лист МОН від 13.03.2017 №1/9-146 «Щодо заходів до 100-ліття від початку Української революції 1917-1921 років»

Лист АПУ від 09.03.2017 №43-01/150 «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років»

Вступ

XXI століття – це час кардинальних змін у суспільстві. Україна потребує розвинених громадян з критичним мисленням, які можуть приймати правильні нестандартні рішення і виводити країну на європейські і світові простори. Нова українська школа покликана сформувати в здобувачів освіти ключові компетентності, серед яких важливе місце займає громадянська компетентність. А це означає, що громадянин розуміє свою приналежність до української національності, здатний цінувати українські звичаї і традиції, поважає європейські цінності, відповідально ставиться до своїх прав і обов'язків, бере активну участь у суспільно-політичному житті держави.

Василь Сухомлинський закликав зайнятися «перспективою становлення людини-громадянина, адже дитина, якій сьогодні сім років, ... через десять років на ваших очах стане громадянином». Великий педагог висловив думку, що «патріотичне виховання школярів доцільно здійснювати на національних цінностях, серед яких провідними є любов до рідної землі, народу й Батьківщини, любов до найбільш рідних людей, членів сім'ї та родини, любов до рідної мови, шанобливе й бережливе ставлення до історії та культури українського народу» [14, с. 256].

Хто прагне виховати громадянина-патріота, той добре розуміє, що потрібно докладати багато зусиль і в сім'ї, і в школі уже з молодшого шкільного віку, щоб посіяти в дитячу душу ідею Батьківщини і сформувати духовний світ дитини так, щоб вона відчула себе патріотом. А це означає, що патріотичне виховання проникає в усі сфери духовного життя. Патріотизм – це відчуття любові до материнської мови, до своєї родини, до класу і товаришів, до всього, що тебе оточує, чим ти дихаєш, про що мрієш.

Народні традиції, звичаї українців, морально-етичне та духовне виховання прокладають шлях до формування патріота України, духовно багатой людини, гармонійно розвиненої особистості з перших днів навчання дитини в школі.

Сьогодні ставить перед учителями Нової української школи особливо важливе завдання – організувати так освітній процес, у якому б формувалася свідомий громадянин, патріот рідної землі. Це можливе лише за такими формами і методами педагогічної діяльності, які стимулюють творчість, ініціативу, самостійне та критичне мислення.

Завжди треба пам'ятати, що любов до свого народу, національна свідомість формується на кращих зразках літературної творчості, на знанні історії і культури держави. Вивчаючи їх, молодший школяр оволодіває знаннями про героїчні сторінки українського народу, його героїчні і трагічні сторінки. Важливо, щоб учні прониклися милозвучністю української мови, неповторністю природи рідного краю, захопилися традиціями українського народу, бажанням наслідувати кращі морально-етичні якості людини. Якщо педагог зуміє донести до серця і розуму дитини, що патріотизм виявляється в любові до Батьківщини, свого роду і народу, в усвідомленні спільності власної долі з долею Батьківщини, в пошануванні культурних цінностей, історії, звичаїв, обрядів, символіки, то можна покладати великі сподівання, що в стінах української школи зростає патріотично налаштована особистість.

Відповідно методичних рекомендацій¹, патріотичне виховання має наскрізно пронизувати весь освітній процес, органічно поєднувати національне, громадянське, моральне, родинно-сімейне виховання, сприяти формуванню у дітей національних та загальнолюдських цінностей.

Формування громадянина-патріота – це нерозривний процес під час уроку і в позаурочному виховному процесі. Пріоритетну роль у патріотичному вихованні відіграють активні форми, що стимулюють творчість, ініціативу, самостійне та критичне мислення і ґрунтуються на принципі багатосторонньої взаємодії.

¹Лист МОН України від 27.11.2014р. № 1/9-61

2021 рік – рік 30-ліття Української державності. Актуальним для майбутнього держави залишається проблема формування громадянина-патріота з національно визначеною свідомістю. Тільки патріотичною налаштоване нове покоління здатне побудувати демократичну Україну, вивести її на європейські і світові простори як державу незалежну, суверенну, зі всебічно розвиненими, компетентними і професійно визначеними громадянами та розвинутою економікою.

Особистість громадянина-патріота визначається важливими державними документами з питань освіти: Закон України «Про освіту»[5], «Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») [3], Національна доктрина розвитку освіти [11], Закон України «Про загальну середню освіту» [4].

У Національній доктрині розвитку освіти визначено, що «національне виховання є одним із головних пріоритетів, органічною складовою освіти. Його основна мета – виховання свідомого громадянина, патріота, з високою культурою міжнаціональних відносин; формування в молоді потреби та вміння жити в громадському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної художньо-естетичної, трудової, екологічної культури» [11]. Вимога часу – «нові і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості» [8].

Зміст національно-патріотичного виховання зумовлений соціальним замовленням держави в освітній галузі. Реалізувати поставлені перед освітянами завдання покликана Нова українська школа.

О.Вишневецький зауважує про необхідність «подбати, аби молода людина розвивала в собі риси самодостатності та самовідповідальності, щоб вона приймала свободу і вміла нею користуватись» [1,с.5]. Цю думку підтримує і Л. Ляшко: «Важливо, щоб молода людина була цілеспрямованою

і вмiла самостiйно приймати рiшення, бути самодостатньою з почуттям незалежностi» [10, с. 204].

Вищезазначене й привело до визначення **проблеми досвiду** «Особливостi формування громадянина-патрiота в Новiй українськiй школi».

Об'єкт досвiду – процес формування громадянина-патрiота в новiй українськiй школi.

Предмет досвiду – особливостi формування громадянськiй вiдповiдальностi i патрiотичних почуттiв особистостi молодшого школяра в Новiй українськiй школi.

Мета досвiду – теоретично обгрунтувати та практично довести освiтнi умови, у яких формується нацiонально визначена i патрiотично налаштована особистiсть.

На основi мети досвiду сформованi **завдання**:

- визначити вимоги, поставленi перед освiтянами щодо проблеми формування громадянина-патрiота в сучаснiй освiтнiй практицi;
- окреслити форми i методи, якi б забезпечували формування громадянськo-патрiотичних почуттiв в учнiв початкової школи;
- формувати в учнiв молодшого шкiльного вiку почуття патрiотичної свiдомостi;
- створювати умови для розвитку громадянськiй активностi;
- виховувати почуття вiдповiдальностi за свою родину, рiд, українськiй народ;
- формувати систему основних компонентiв духовного свiту особистостi: нацiональний свiтогляд, патрiотичну i родинно-побутову свiдомiсть, нацiональне мистецтво, символiку, українськi звичаї та обряди;
- пробуджувати iнтерес до скарбiв народної творчостi;

- залучати учнів до співпраці в процесі підготовки до заходів, спрямованих на формування національної свідомості громадянина-патріота.

Актуальність обраної проблеми продиктована часом і полягає у формуванні у молодших школярів ціннісного ставлення до суспільства, держави, родини, до самого себе, до природи, культурних скарбів народної спадщини, що й означає формування громадянина-патріота.

З точки зору завдань щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді визначена проблема доцільна і значуща.

Важлива місія педагогів, які реалізують освітні положення Нової української школи, – сформувати громадянина-патріота, якому б було під силу вивести Україну на шлях прогресу і процвітання, створити посправжньому демократичну державу, яка б відповідала європейським і світовим стандартам.

Концепція національно-патріотичного виховання в дії

9 жовтня 2020 року Кабінет Міністрів України розпорядженням №1233-р схвалив Концепцію Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року².

У документі визначена проблема, на розв'язання якої спрямована Програма. Документ державної ваги базується на основі принципів національної самобутності Українського народу, його консолідації навколо спільного майбутнього, національної державності Українського народу,

²Матеріал розділу взятий з Програми за посиланням:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>

захисту незалежності, територіальної цілісності України та формування спільних ціннісних орієнтирів через дієву участь у процесі розбудови Української держави.

Метою Програми є удосконалення та розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання шляхом формування та утвердження української громадянської ідентичності на основі єдиних суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність) і загальнолюдських цінностей, принципів любові і гордості за власну державу, її історію, мову, здобутки та досягнення у сфері культури, економіки, науки, спорту, дієве сприяння органам державної влади та органам місцевого самоврядування в захисті і охороні національної державності Українського народу, готовність до захисту державної незалежності і територіальної цілісності України, усвідомлення громадянського обов'язку із розвитку успішної країни та забезпечення власного благополуччя в ній.

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідеї зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму та утвердження національних цінностей.

З метою раціонального використання ресурсів Програма передбачає концентрацію зусиль за пріоритетами, серед яких важливе місце відводиться ролі української мови як національної цінності; популяризація і збереження культурної спадщини та культурних цінностей України; сприяння утвердженню сімейних цінностей та активне залучення сім'ї до процесу національно-патріотичного виховання; запобігання та профілактика негативних проявів поведінки, злочинності, наркоманії, алкоголізму серед дітей та молоді шляхом залучення дітей і молоді до участі в заходах і проектах із національно-патріотичного виховання; забезпечення проведення заходів національно-патріотичного спрямування, в тому числі приурочених

до державних свят; підвищення рівня знань про видатних осіб українського державотворення, борців за незалежність України тощо.

Передбачено, що виконання Програми дасть змогу створити цілісну загальнодержавну політику національно-патріотичного виховання в Україні.

в

Основи формування громадянина-патріота Новій українській школі

Молодший шкільний вік – це період становлення особистості, яка готова до сприйняття високих моральних почуттів, до формування громадянина-патріота. Це якраз і є пріоритетом Нової української школи. Зміни в суспільстві, що відбулися протягом тридцяти років незалежності України, обумовлюють формування в молодого покоління патріотизму, громадянськості, відповідальності за долю країни. І тому наскрізним у кожному предметі, що опановують молодші школярі, є спрямування на формування у їх свідомості загальнолюдських моральних якостей, національної культури, патріотичного почуття, а це означає розвивати всі сторони особистості: моральну, трудову, розумову, естетичну. Важливо формувати фізичну культуру, адже тільки здорова та емоційно-дієва особистість становить цінність для суспільства.

І. Демидова у статті «Національно-патріотичне виховання молодших школярів» зазначає, що змістом патріотичного виховання є любов до Батьківщини, відданість Батьківщині, гордість за її минуле і сьогодення, готовність служити її інтересам і захищати її. Важливо, щоб кожен навчальний заклад став для дитини осередком становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності

української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві [2].

У сучасній педагогічній літературі виділяють щонайменше три різновиди патріотизму:

- етнічний патріотизм, що ґрунтується на почутті власної причетності до свого народу, на любові до рідної мови, культури, до власної історії тощо;
- територіальний патріотизм базується на любові до місця на землі (до місцевості, ландшафту, клімату тощо), де людина народилася;
- державний патріотизм ґрунтується на остаточній меті нації – побудові власної держави, державному самовизначенні, державницькому світогляді та державницькому почутті; це вищий патріотизм, який базується на державній ідеології та пов'язаний з почуттям громадянськості [9, с. 14].

Нова українська школа під поняттям формування громадянина-патріота передбачає не як виховання любові до родини, сім'ї, до рідної школи, села чи міста, а й прищеплення поваги до праці, до трударів, до захисників Вітчизни. Гордість за державну символіку, державні традиції, шанування загальнонародних свят, любов до культурної спадщини українців – важливі складові патріотичного виховання.

Разом з тим, особливе місце в вихованні громадянина-патріота займає толерантне ставлення до інших національностей, адже ми живемо в багатонаціональній державі, де кожний має право на самовизначення.

Згідно з Концепцією національного виховання, програмою передбачено розвиток в учнів школи I ступеня національної культури, гуманізму, совісті, честі, гідності, громадянськості; виховання дітей на історичному минулому, що формує у них патріотизм, етики міжнаціональних стосунків, життя в мирі й дружбі.

Окремим розділом національного виховання, формування людини-патріота є вивчення культури, побуту, звичаїв рідного народу. Ще в дошкільному віці діти вивчають культурні народні звичаї через родинне святкування, наприклад, таких важливих свят, як Різдво, Великдень. З

покоління в покоління передаються звичаї, погляди, смаки, норми поведінки, що склалися історично: шанувати старших, піклуватися про дітей, пам'ятати свої предків.

Дитина, яка прийшла в перший клас попадає в освітнє розвивальне середовище. Учитель покликаний розвинути набуті в родині, в дитячому садку знання, підвищити інтерес до українського співтовариства, до культури та історії народу, до природи України шляхом активізації художньо-мовленнєвої діяльності під час уроків та в позаурочний час.

Засвоєння патріотичних цінностей і норм є тривалим процесом. З ними не народжуються, вони формуються системно і цілеспрямовано. І завжди треба пам'ятати, що тільки всебічно розвинена особистість, за сформованим почуттям патріотизму та національної самосвідомості зможе знайти своє місце в соціумі і стати справжнім громадянином своєї держави.

Визначимо основні напрями формування громадянина-патріота в Новій українській школі і методику їх реалізації через урочні й позаурочні заходи:

- мова – духовна основа нації;
- формування уявлень про сім'ю, родину, рід і родовід;
- краєзнавство;
- ознайомлення з явищами суспільного життя;
- формування знань про історію держави, державні символи;
- ознайомлення з традиціями і культурою свого народу;
- формування знань про людство.

Мова – духовна основа нації

Мова і нація – це невід'ємна органічна цілість. Професор П.Ковалів доводить, що «ці два поняття цілком вкладаються одне в друге, одне друге визначають, одне без другого існувати не можуть. І це цілком зрозуміло:

адже колективною одиницею мови є національна мова, та мова, що ми її визначаємо, як творчу силу нації. Мова – не просто соціальна категорія, що об'єднує людей на ґрунті порозуміння, а категорія національна, бо тільки національна мова, як органічний витвір духу нації, може служити засобом цілковитого порозуміння й розвитку всіх творчих сил нації. Не дарма давні слов'яни ототожнювали ці два поняття в слові «язик», що вживалось однаково для позначення поняття «народ» (нація) і поняття «мова»³.

Видатний педагог Василь Сухомлинський вважав рідне слово найважливішим засобом патріотичного виховання. Видатний педагог вважав і зазначав, що «людину ми виховуємо словом і тільки словом. Все інше – вправи, звички, праця – від слова» [15, с. 136].

Іван Огієнко в «Науці про рідномовні обов'язки» писав: «Цілий народ мусить пильно дбати, щоб його школи були тільки рідномовні, бо тільки вони виховують свідому націю,– писав. Народ, позбавлений рідних шкіл, позбавляється тим найсильнішого двигуна свого духовного розвитку й засуджується на культурне й національне каліцтво»⁴.

Кожен урок української мови важливий і спрямований на вироблення в учнів правописної і пунктуаційної грамотності, прищеплення любові до рідного слова.

Особливими стають і святкові дати вшанування української мови та писемності. Свято розвитку державної мови щороку відзначається в Україні 9 листопада.

Дата Дня української мови та писемності припадає на православне свято – день вшанування преподобного Нестора-літописця – послідовника творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія. Дослідники вважають, що саме з його праці починається писемна українська мова.

Рідне слово – це джерело патріотичного виховання в школі.

³<https://zbruc.eu/node>

⁴https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/1991181-nacia-pocinaetsa-z-movi.html

УРОК УКРАЇНСЬКОЇ ДИТЯЧОЇ ПОЕЗІЇ

Тема Рідна мова в рідній школі

Мета: виховувати поатріотичні почуття засобами рідної мови; плекати любов до рідного слова; розвивати естетичні вміння; формувати комунікативну компетентність.

Клас прибраний народознавчими композиціями; висловами про рідну мову.

Учитель

Вітаю учнів і гостей на уроці української дитячої поезії. Урок сьогодні незвичайний. Він поведе нас у світ поетичного слова. У це слово про рідну мову.

Багато поетів уславили нашу мову у віршованих рядках. Називають її солов'їною, калиною, адже в ній звучить ніжна мелодія і сяє вона усіма барвами веселки.

Учитель коментує слайд презентації на тему «Рідна мова в рідній школі».

Учні виконують пісню «Вчимо рідну мову»⁵

Слова: *Надія Красоткіна*

Музика: *Надія Красоткіна*

На уроці рідну мову
Зараз будемо вивчати.
Розберемо кожне слово,
Щоб її нам краще знати.

Бо вона така чарівна,
Мелодійно так звучить.
Поміж мовами царівна,
Як без неї в світі жить!

Бо вона нам найрідніша,
Зрозуміла і ясна.
Поетична, найсвятіша
І чарівна, як весна!

Тож вивчайте рідну мову
Вже тепер, з маленьких літ.
Українське щире слово
Хай звучить на цілий світ!

Мова в нас така чудова,
Мелодійна і ясна,

⁵ Світлини тут, на титульній сторінці і далі зняті проведених і Кам'янець-Подільському НВК №

Солов'їна, світанкова,
І чарівна, як весна!

Учні декламують вірші про мову на фоні слайдів презентації.

Рідна мова

Спитай себе, дитино, хто ти є,
І в серці обізветься рідна мова;
І в голосі ясним ім'я твоє
Просяє, наче зірка світанкова.
З родинного гнізда, немов пташа,
Ти полетиш, де світу далечизна,
Та в рідній мові буде вся душа
І вся твоя дорога, вся Вітчизна.
У просторах, яким немає меж,
Не згубишся, як на вітрах полова.
Моря перелетиш і не впадеш,
Допоки буде в серці рідна мова.

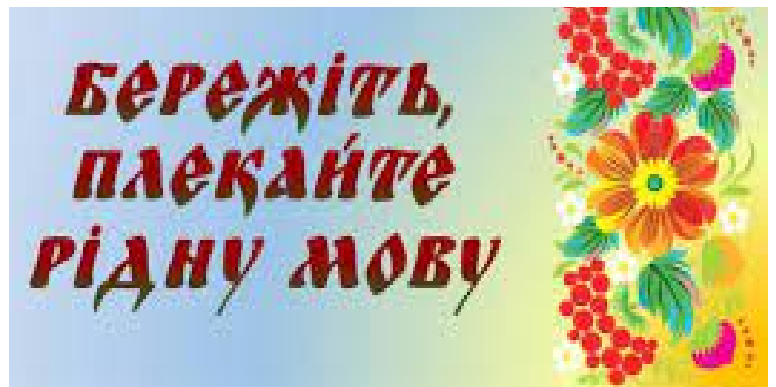
Д. Павличко

Мово рідна, слово рідне,

Хто вас забуває,
Той у грудях не серденько,
А лиш камінь має.
У тій мові нам співали,
Нам казки казали,
У тій мові нам минувшість
Нашу відкривали.
От тому плекайте, діти,
Рідну свою мову,
Вчіться складно говорити
Своїм рідним словом.

С. Воробкевич

По-своєму кожна
Пташина співає,
По-своєму кожен
Народ розмовляє.
У мене й народу мого
Українська є мова чудова,

Своя, материнська.
С. Жупанин

Матусин заповіт

Раз казала мені мати:
«Можеш мов багато знати,
Кожну мову шанувати,
Та одну із мов усіх
Щоб у серці ти зберіг».
В серці ніжну і погідну
Збережу я мову рідну!
М. Хоросницька

Рідне слово

Барвінково, волошково
В небі світиться зоря.
Починаймо рідне слово
Зі сторінки «Кобзаря».
Рідне слово любить ненька,
І співає: «Люлі-лю».
Так любив його Шевченко,
Так і я його люблю.
А. Камінчик

Лише по-українськи

Українські діти
Всім говорять сміло:
Свій народ любити —
То велике діло.
Лиш по-українськи
Любо говорити,
І по-українськи
Господа молити.
Треба й чужі мови
Старанно вивчати,
Та з усіх найбільше

Рідну шанувати.

А. Незнаний

Учитель

Як багато прозвучало сьогодні гарних віршів про нашу рідну мову.

Вікторина

- Якими прикметниками можна охарактеризувати українську мову?

(Веселкова, калинова, солов'яна, барвиста...)

Продовжіть рядки вірша:

Ми українці – велика ро...*(дина)*,

Мова і пісня у нас со... *(лов'їна)*.

Зріє в садочку червона ... *(калина)*,

Рідна земля для нас всіх ... *(Україна)*.

Продовжіть приказку:

Народ скаже, як *(зав'яже)*.

Вік живи – вік ... *(учись)*.

Зробив діло – гуляй ... *(сміло)*.

Умій вчасно сказати і вчасно... *(змовчати)*.

Без верби і калини нема ...*(України)*.

Книга вчить, як на світі ...*(жить)*.

Учитель дякує учням за активну роботу під час уроку, за виразно прочитані вірші і виконання пісні, бажає усім здоров'я і висловлює впевненість в тому, що усі будуть старанно вчити, знати і любити рідну мову.

Любі діти!

Тож вивчайте рідну мову,

Вже тепер, з маленьких літ.

Українське наше слово

Хай звучить на цілий світ!

Формування уявлень про сім'ю, родину, рід і родовід

Берегти свій рід, свій родовід, пам'ять про нього – одне із важливих завдань педагогіки. Усе починається з сім'ї, з родинних традицій.

Сімейні реліквії, світлини, рушники, вишиванки сприяють формуванню в дитини почуття відповідальності за збереження свого роду.

Щоб прилучати дітей до вшанування свого роду, у першу чергу, треба пояснити їм значення таких важливих для кожного слів.

Рід – це кілька поколінь, які походять від одного предка.

Родина – група споріднених людей, яка складається з жінки, чоловіка, дітей, бабусі, дідуся, що живуть разом.

Родовід – це рід з усіма родичами та свояками, це родинний кущ, родинне деревце, яке повинен знати й шанувати кожний його член.

Ефективним засобом родинного виховання є національні свята, звичаї, традиції, в обрядовості яких закладено шанування свого роду.

Запропонувавши дітям укласти родовідне дерево, учитель спонукає до вивчення свого роду, своєї родини, сім'ї. При виконанні такої роботи у дітей виробляється стійкий інтерес до найближчого соціального оточення – сім'ї та родини. Це веде до знайомства, закріплення знань про третє, а ще краще четверте покоління родини – про дідусів і бабусь, прадідусів і прабабусь.

Коли діти виконують роботу по укладанню родинного дерева, варто провести свято «Ой роде наш красний». Під час такого родинного свята діти мають змогу представити свій рід, розповісти про його представників і стане очевидним для них, що кожна родина – це гілка і листочки великої української родини, українського народу.

За основу родинного свята в 3 класі Кам'янець-Подільського НВК № 3 взято сценарій Ожеван Тетяни Вікторівни⁶

Родинне свято «Щаслива родина - щаслива дитина»

Свято починається з відеофільму про родини дітей класу.

Звучить пісня «Одна калина»

Ведучий: Шановні гості, любі діти!

Дозвольте вас оповістити,
Що готувались ми завзято
Провести сьогодні родинне свято.
Скільки у сонечка тепла на всіх,
Скільки у нас розваг і утіх.
Свято добрим вийти може,
Якщо кожен допоможе.

1-й учень:

Ми всіх гостей вітаємо
І шлем палкий привіт,
Щастячка бажаємо на багато літ.
Хай у вас і в нас все буде гаразд,
Щоб ви і ми щасливі були!

2-й учень:

Бо без батьків, чого ми в світі варті?
Без маминої ласки і тепла,
Без татової строгості і жарту,
Без свого родинного тепла.

3-й учень:

Дозвольте сьогодні усім побажати
Багато хороших і сонячних літ.
Дідусям і татам, бабусям і мамам,
Сестричкам з братами
Ми шлемо гарячий,
Палкий наш привіт!

Ведучий: Батьки – це найрідніші в світі люди. У кожному з нас зринають в

уві два милі серцю обличчя. Це велике щастя, коли поруч з нами майже все життя і мама, і тато. Куди завжди біжить дитина? Кому відкриває усі таємниці? І від кого жде поради, захисту? Звичайно, від тата і мами, від рідних батьків.

1-й учень. Дорогі наші батьки.

Наші милі, найдорожчі в світі люди.

Щастя вам, здоров'я.

Миру і злагоди.

2-й учень.

Нехай рясніють ниви колоскові,

У хаті буде злагода і мир.

На чистому, як сонце, рушникові

Дозвольте вам піднести хліб і сіль.

– Вручають батькам хліб. Звучить пісня «Зеленіє жито»–

Ведучий: Так, ми зібралися, щоб подякувати твердому батьківському плечу, вклонитись низько до землі святій материнській любові, щоб посміхнутись своїм синові та доньці. І порадіти в цю мить, що ми є, що ми живемо, що ще не перервалася ниточка роду людського, що виростає з цієї малечі нове покоління українського народу. І від, вас, шановні батьки, залежить, якими вони будуть, наші діти.

1-й учень. Тато і мама. Чи є в світі тепліші слова? Ні! Батьки ведуть нас в життя, і така вже, бачте, доля, і такий вже розумний лелека, що порозносив нас саме нашим мамі і татові. Ми його навіть не просили.

2-й учень. Це прекрасно, що саме моїми батьками є мої мама і тато. І що саме в них з'явився на світ не хто інший, а я.

1-й учень. Всі подумки думають, що їхні мама і тато найкращі. А я не боюсь і кажу всім. Вам і Вам, а ще сонцю і небу, зеленій ялинці й могутньому дубу, можу кричати на весь світ, мої батьки найкращі в світі. І дай, Боже, їм здоров'я на довгі роки.

2-й учень. Вам, шановні батьки, наш подарунок. Зустрічайте, з піснею «Батьки мої».

Ведучий: Батько... В нашій уяві – це образ сильної, сміливої і мудрої людини. Це фундамент сім'ї. І від нього так часто залежить добробут, злагода, достаток, повага.

Учень:

Навчи мене, тату,
Жити на світі.
Сонцю усміхатись,
Ранку радіти.
Навчи мене, тату,
Життя розуміти.
Щоб в радості, в горі
Людиною лишитись.

Учень:

Навчи мене, тату,
Як друга шукати,
Щоб з ним ми могли
Всі біди здолати.
Навчи мене, тату,
Як дім збудувати,
Садок посадити,
Землю зорати.

- *Діти виконють пісню про батька –*

-

Ведучий: Мама... Джерело життя на землі. Живий вогонь – ясне дитя народжує жінка – Мати. Серце матері благословенне і сповнене віри, любові, краси.

ї помисли, молитва охороняють дитину протягом всього її життєвому шляху. Недарма народ каже: «Материнська любов і з морського дна дістане».

Учениця:

В радості і в смутку, завжди з діточками,
 Все, що тільки маємо, – маємо від мами.
 У стрічках віночок й вишита сорочка
 Матуся придбала, бо я її дочка.

Учениця:

Та не тільки одяг і ці черевички –
 Від мами ось коси та рум'яні щічки.
 І носик курносик, і ніжки проворні,
 Та й вушка в сережках, та оченьки чорні.

Учень:

Колискову тихенько співала
 Коли спати мене вкладала.
 А скільки не спала ночей
 І не змикала очей,
 Коли ми хворіли, бувало,
 Спасибі тобі Моя Мамо!

Ведучий: А зараз запрошуємо наших мам взяти участь у конкурсі.

«Відгадай дитину за голосом»

Мами шикуються у ряд так, що не бачити дітей. Потім по черзі діти говорять:
 «Мама, я тебе люблю». Мами повинні відгадати, чия це дитина.

Ведучий: Давайте трішки з вами по рухаємося, усі піднялися з місця, зараз
 будемо танцювати разом з нашими гостями **Флеш-моб**

Ведучий: У багатьох сім'ях у наших дітей є братики й сестрички. Там
 завжди весело і радісно, там діти дружні, вміють турбуватися один про
 одного і це робить їх щасливими і добрішими.

Учениця:

У нас в сім'ї є братики й сестрички,
 Усі ми дружні, до роботи звичні.
 Ми влітку дружно біжимо до річки,

І, кажуть люди, всі ми симпатичні.

Учень:

Ми вміємо батькам допомагати,
Полоти грядки, в хаті приберемо.
Плести, читати, гарно вишивати,
Бабуся каже – ми не пропадемо!

Ведучий: Сьогодні на свято також прийшли бабусь і дідусів, а вони – це ж мами і тата наших мам і татусів. Від них ми ведемо свій рід, вони пестили і ніжили наших мам і тат, коли вони були маленькими, везли їх до школи, у ліс і в поле, показували їм на нічному небі дивовижні зірки. А тепер вони люблять і захищають нас, допомагають нам долати перші стежки-доріжки, направляють нас на праведний шлях доброти і любові до цього світу і до людей. Низький уклін вам, дорогі наші бабусі і дідусі.

Учениця:

Найкраща в світі – це моя бабуся!
У неї очі добрі і ясні.
Я до бабусі міцно притулюся
І дуже добре й затишно мені.
Вона казок, легенд багато знає
І оповідок про усі краї.
І так цікаво нам розповідає,
Ми слухаємо в захваті її.

Учень:

Ми з дідусем сідаєм в шахи грати.
Хоч поки я частенько програю,
Та я колись навчуся вигравати:
В навчанні важко – легко у бою!
Люблю я дідуся! Він просто диво!

Куди завгодно з дідом – без вагань!
 Мені з ним просто, легко і щасливо,
 Він, ніби, джерело безмежних знань...

Учениця:

Дідусь з бабунею – звичайні люди,
 Та я обох всім серденьком люблю!
 Їх вік земний хай довгим-довгим буде
 І я про це у Боженька молю.

Учень:

Від них обох аж пахне добротою,
 Тепло, любов і ласка аж струмить...
 Вони наділені сердечністю святою.
 І я це відчуваю кожную мить.

–Танок «Моя родина»–

Учениця:

Свій рід потрібно пам'ятати:
 Від діда й баби, мами й тата.
 Та родовід не тільки треба знати,
 Їх цінувати й щиро поважати.

Ведучий: Щиро дякую всім за те, що взяли участь у нашому святі. І хочу побажати всім – дорослим і дітям – завжди пам'ятати про тих, хто дав нам життя. Тож бережіть батьків, діти, будьте їхньою опорою та надією! Бажаю вам усім любові від батьків, поваги від дітей, а щастя і здоров'я від Бога. До нової зустрічі!

**Красзнавство як складова освітнього
 процесу
 у формуванні громадянина-патріота**

у Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») [3] визначені завдання виховання в особистості любові до Батьківщини, усвідомлення нею свого громадянського обов'язку, утвердження якостей громадянина-патріота України.

С. Кашуба могутнім засобом патріотичного виховання молоді вважає красзнавство [6]. Безпечерчно, виняткові можливості у справі формування громадянина-патріота має урок читання. Під час такого уроку варто залучити молодших школярів до літературного красзнавчого матеріалу, тобто подати в доступній для віку дітей відомості про письменників, імена яких пов'язані з Поділлям.

Наталя КАЩУК – поетеса-подолянка

Відомою українською письменницею-подолянкою є Наталя Кашук. З її життєвим і творчим шляхом учні у доступній для них формі ознайомилися через презентацію⁷ «Мотиви рідного краю у творчості Наталі Кашук».

**МОТИВИ РІДНОГО КРАЮ
У ТВОРЧОСТІ НАТАЛІ КАЩУК**

*Життя і творчість
з українських джерел*

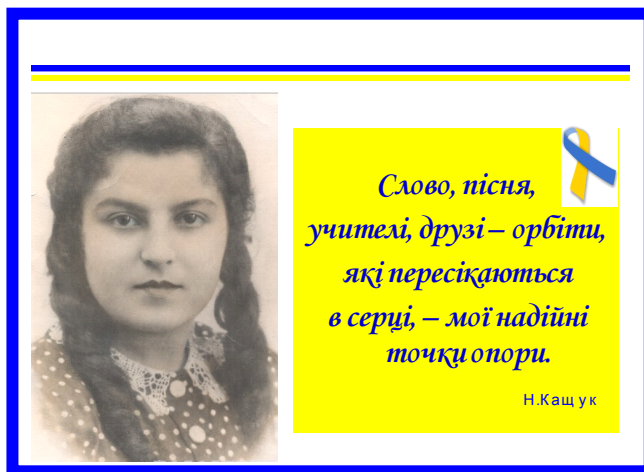

1937-1991

**Для когось я – давно минулий день,
Для тебе – починаюся сьогодні.**
 Н.Кашук

Літературні т

⁷Подаються файли презентації і текст до них.

Серед письменників-подолян вирізняється постать поетеси Наталі

Кашук – автора багатьох збірок поезій, документальних повістей, оповідань, перекладів.

Її творчість – з українських джерел, у якій дзвінко звучать мотиви рідного краю. Наталя Кашук роспівала Поділля й подолян, історію древнього Кам'янець-Подільського,

його краєвиди й природу.

Хтось знав Наталю Кашук за життя, хтось знав її за творами. Я ж пізнала її з уроків української літератури.

І наче до всіх поколінь, до кожного з нас Наталя Кашук промовить:

*Для когось я – давно минулий день,
Для тебе – починаюсь сьогодні.*

Народившись у Слов'янську, рідним містом Наталя Кашук вважала Кам'янець-Подільський, про яке писала: «*Оповідую про це не як про щось особливе, а як про атмосферу, дух великого древнього міста, яке виховувало своїх дітей добрими традиціями пам'яті,*

промовистою архітектурою, піснею і музикою, яка звучала завжди».

*Тільки-но проблісне перша позолоть у зелених кронах,
пропливе павутиння бабиного літа, мене знову кличе рідне
гніздо – Кам'янець-Подільський.*

*Нарешті я знову вдома. Вдома, хоч нікого з рідні тут не
залишилося.*

Н.Кашук

Наталя Кашук прийшла в поезію, як у храм. Вона – лірик особливо чутливий, слово її сповнене драматизму, але завжди світле. Поезія така, що допомагає утвердитися в собі. Наталя згадує: «Тільки-но проблісне перша позолоть у зелених кронах, пропливе павутиння бабиного літа, мене знову кличе рідне гніздо – Кам'янець-Подільський». Нарешті я знову вдома. Вдома, хоч нікого з рідні тут не залишилося».

*Тужливо пригорну калини куц.
На схилі років він мені зацвів.
Мабуть, калини не зламаю зроду,
А ще й тепер – квітучої калини:
Хіба устами притулюсь легенько...*

Н.Кашук

Але залишилася калина:

Тужливо пригорну калини куц.

На схилі років він мені зацвів.

Мабуть, калини не зламаю зроду,

А ще й тепер – квітучої калини,

Хіба устами притулюсь легенько.

І квіти...

А я від тебе рушити не можу,

Непоказна і непомітна вліті,

Блакитна квітко, диво між снігами,

Яку усі вдовичкою зовуть...

Як же хочу я, щоб ти,

непишна квітка рідного Поділля,

Для мене не зів'яла у житті.

*А я від тебе рушити не можу,
Непоказна і непомітна вліті,
Блакитна квітко, диво між снігами,
Яку усі вдовичкою зовуть.*

*Як же хочу я, щоб ти,
Непишна квітка рідного Поділля
Для мене не зів'яла у житті...*

Н.Кашук

*Запеклися пелюстки маків на покинутому покосі,
По опалому листі м'яко вийшла з лісу задумана осінь...*

Н.Кашук

Розкішна кам'янецька природа надихала на творчість. Осінь кликала в парки і він оживав у віршах:

*Запеклися пелюстки маків на покинутому покосі,
По опалому листі м'яко вийшла з лісу задумана осінь...*

У пам'яті Наталі Кашук завжди було місто над Смотричем:

*Наснилося: над Кам'янцем летимо,
Кармелюкову вежу обкружляли.
І вересневий золотистий дим
Над Смотричем війнув багряним валом.*

І бентежило запитання:

Чи нас Поділля хоч в легенду прийме?..

*Н.Кашук
Наснилося: над Кам'янцем летимо,
Кармелюкову вежу обкружляли.
І вересневий золотистий дим
Над Смотричем війнув багряним валом.*

Чи нас Поділля хоч в легенду прийме?..

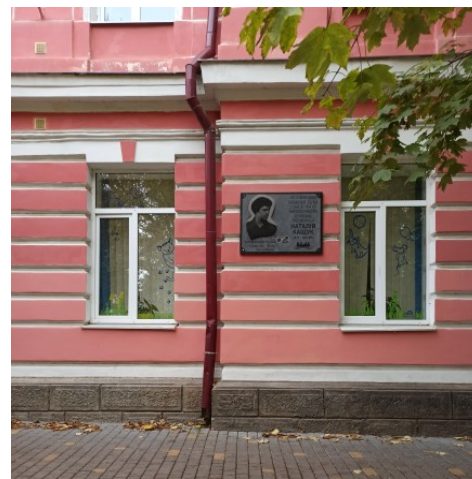
*Штук кожен камінь, приступець, узвіз
На гострих скелях, мов у власнім серці..*

Н.Кашук

Понад усе Наталя любила рідний Кам'янець, знала його до найменших дрібниць:

*Тут кожен камінь, приступець,
узвіз
На гострих скелях, мов у власнім серці...*

Наталя Кашук вчилася в Кам'янець-Подільській школі № 5. Тоді вона розмішалася в будівлі, у якій сьогодні розмістився лицей «Славутинка». На цій будівлі прикріплена меморіальна дошка (на світлині) на якій записано: «Тут, у приміщенні колишньої СШ № 5 з 1944 по 1954 рік навчалася відома українська письменниця Наталія Кашук».

Любі мої учні!

Сьогодні ми познайомилися з поетесою-подолянкою Наталею Кашук. У нас запланована екскурсія до осіннього кам'янецького парку. І підемо ми повз школу, у якій навчалася Наталя. Ви побачите цю меморіальну дошку, ми зайдемо в клас, де вчилася поетеса. Там ми проведемо імпровізований урок «Поезія Наталі Кашук».

І сьогодні до нас промовляє Наталя Кашук:

*Спасибі, що мене ви не забули,
Що я сюди вертаю, наче в казку.*

Рідна природа формує громадянина-патріота

Природа Кам'янця-Подільського унікальна своєю красою і поєднанням з історичними місцями та культурними пам'ятками.

Входження дітей у ці краси – важливий засіб розвитку, формування пізнавальних здібностей, виховання шанобливого ставлення до природи, бажання примножувати її.

Світ природи для молодших школярів – це формування гармонійної, усебічно розвиненої особистості, навичок збереження екології рідного краю.

Гуманне ставлення до природи, розвиток уміння відчувати її красу, екологічної компетентності – це фактори, що впливають на розвиток патріотичних почуттів, формують кращі риси громадянина-патріота.

Особливим видом освітнього процесу за межами школи стають уроки-екскурсії, під час яких учні безпосередньо вивчають предмети та явища природи і, разом з тим, здобувають свій перший патріотичний досвід. Тому у дидактичному процесі початкової школи для формування пізнавального інтересу учнів до вивчення матеріалів рідного краю варто використовувати такі форми нестандартних уроків, як урок-екскурсія[13].

Василь Сухомлинський підкреслював, що «під час екскурсій, взагалі під час кожної зустрічі дітей з природою, ми намагаємося показати їм світ таким, щоб вони задумались над тією істиною, що природа – це наш дім, і якщо ми будемо безтурботними марнотратцями, ми зруйнуємо його; природа – частинка нас самих, а байдужість до природи – це байдужість до власної долі» [14, с. 25].

Наші екскурсії «Природа обіймає нас, а ми обіймаємо природу»

Фоторепортаж

Краса моєї України

Відкрити перед учнями світ природи, переконати в необхідності зберегти і примножити її багатства – таку мету ставлю, коли йду з дітьми на екскурсії.

Природа – це частка громадянина-патріота. Хочу, щоб мої вихованці були справжніми людьми, щоб усім серцем любили Україну і своїми успіхами прославляли її на усіх просторах.

Формування знань про державу і державні символи

Статтею 20 Конституції України визначено, що державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України. [7]

У сучасній школі ідеї патріотичного виховання в освітньому процесі займають чинне місце. Цей напрям початковій школі має на меті виховання в молодших школярів позитивного особистісного ставлення до цінностей і символів Української держави; виховання гуманної, соціально активної, відповідальної особистості [12, с. 147].

Виховання любові до своєї країни ми поєднуємо з поданням дитині елементарних знань про державу і право, про національну символіку – Державний герб, Прапор, Гімн, з вихованням поваги до символів української держави.

Для уроку ознайомлення третьокласників з державною символікою можна скористатися конспектом уроку вчителя початкових класів Наталії Олегівни Пічугової (на світлині) на тему «Державні символи України»⁸

Конспект уроку «Державні символи України» 3 клас

Опис документу:

Кожен із нас хто живе в Україні, має знати про свою державу все. Так і ми вчителі, повинні вчити наших дітей, перш за все, любити її, поважати, та знати головні відомості про свою країну, такі як символи.

⁸<https://vseosvita.ua/library/konspekt-uroku-na-temu-derzavni-simvoli-ukraini-21200.html>

Тема Символи України як держави

Мета: Ознайомити дітей з різноманітністю символіки в нашому житті. Навчити розрізняти національну та державну символіки. Розширити знання про Державну символіку України – Герб, прапор, Гімн. Розвивати вміння користуватися додатковою літературою. Виховувати патріотичні почуття, повагу до символів Української держави.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: підручник «Я у світі», автори О.В. Тагліна, Г.Ж. Іванова, ілюстрації із зображенням державних символів України, аудіо запис Гімну України, тлумачні словники, кросворди, картки для роботи в групах.

Хід уроку

I. Організація класу

- Доброго дня, діти! Перевірте, будь – ласка, готовність своїх робочих місць. Сідайте за парти. Налаштовуйтеся на роботу. Сьогодні вона буде плідною і важкою, тому будьте уважними, слухайте і будьте активними.

II. Перевірка домашнього завдання

1. Вступне слово вчителя.

- Діти, як називається країна де ми живемо?
- Україна – це наша ненька, отча земля. Кожна людина любить найбільше той край, де народилася і живе. Кожен пишається своєю рідною землею і завжди хоче сказати про неї найкраще (слайд 1).

- **Гра «Збери прислів'я»**

Рідна земля і	а вдома краще.
Де не є добро,	та вдома миліше.
За морем тепліше,	в жмені мила.

2. Тестування

*Єдиним джерелом влади в Україні є:

- а) Президент України;
- б) Верховна Рада України;

в) Народ.

* Державною мовою України є:

а) українська мова;

б) російська мова;

в) англійська мова.

* Основний закон нашої держави це:

а) Конституція України;

б) Указ Президента України;

в) Постанова Кабінету Міністрів України.

* Столицею України є місто:

а) Васильків;

б) Київ;

в) Харків.

3. Гра «Аукціон»

- Кожна держава має свою національну символіку.

- А що взагалі означає слово «символ»? що це таке?

- На попередньому уроці ми з вами познайомилися з національними символами України і зараз їх згадаємо.

- Пропоную гру. Вам потрібно згадати і швидко назвати рослини – символи України. Який ряд назве останнє слово – той переможець.

- Наступне запитання: назвати славетних українців.

4. Робота з прислів'ями

- Діти, а які ви знаєте прислів'я, де б згадувалися національні символи України.

5. Продовж речення:

- Кожен громадянин України має право...

- Кожен громадянин України має обов'язки...

III. Повідомлення теми, мети уроку.

- Діти, ми вже знаємо всі національні символи. Але у кожній державі також є і Державні символи. І сьогодні тема нашого уроку: «Державні символи України», на якому ми поглибимо наші знання про державну символіку.

IV . Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь з елементами бесіди.

- Діти, як ви гадаєте, а що є Державними символами України?
- Так, вірно. У статті 20 I розділу Конституції України записано, що Державними символами України є Державний прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн (слайд 3).

2. Робота в парах з Тлумачними словниками.

- Діти, у вас на партах є Тлумачні словнички. Зараз, працюючи в парах, знайдіть тлумачення слова гімн.
- Так, гімн – це урочиста пісня. Гімном нашої держави є пісня «Ще не вмерла України». Слова написав поет Павло Чубинський ще у 1962 році. А музику –композитор Михайло Вербицький. Верховною Радою України ухвалено рішення затвердити Державним Гімном Національний Гімн зі словами лише першого куплету і приспіву(слайд 4).
- Конституцією України встановлено, що всі урочисті збори загальнодержавного значення розпочинаються і закінчуються Державним Гімном України.
- Як потрібно поводитися під час виконання і слухання Державного Гімну України?
- Запам'ятайте, що Гімн слухають стоячи!

3. Прослуховування запису Гімну.

- Уважно послухайте Державний Гімн України.

4. Розповідь про Герб.

а) Робота зі словниками.

- Давайте ще раз звернемося до словника і знайдемо тлумачення слова герб.

б) Розповідь учителя.

- Державний Герб України – золотий тризуб на синьому тлі (слайд 7).

- Це дуже старовинний знак. Він зустрічається ще за часів Київської Русі на монетах князя Володимира Великого, який жив більше тисячі років тому.

Отже, нашому гербові більше тисячі літ. Що він означає?

-Прочитайте, що написано у вашому підручнику про герб держави (с.88)

- Сьогодні на урок я принесла книгу «Україна – книга фактів». Давайте до неї звернемося.

- Також наші предки вважали, що Тризуб відображає триєдність сили, яка створила світ і життя в ньому.

Вогонь – Вода – Життя

Батько – Мати – Дитя

Мудрість – Краса – Розум

Воля – Слава – Сила

5. Фізкультхвилинка

Встаньте, діти, посміхніться,

Землі нашій поклоніться

За щасливий день вчорашній.

І до сонця потягніться,

В різні боки нахиліться,

Веретеном покрутіться.

Раз присядьте, два присядьте

І за парти тихо сядьте.

6. Робота з підручником

- Відкрийте підручник на с.87 і прочитайте про прапор.

- З'ясуйте, що означає слово прапор.

- Так що означає слово прапор?

Прапор – це полотнище певних кольорів, яке є символом держави, організації, партії(слайд9).

- Які синоніми ми можемо підібрати до слова прапор?

- Що уявляє собою Державний Прапор України?

- Так як вірно казати жовто-синій чи синьо-жовтий наш прапор? Чому?

- Знайдіть у підручнику і зачитайте, як люди виявляють пошану до Державного Прапора?

V. Узагальнення і систематизація знань

1. Робота в зошитах.

- А зараз відкрийте зошит на с.36 і виконайте завдання 1, 2 самостійно.

2. Робота в групах.

- Діти, давайте попрацюємо в групах. Кожній групі дано ряд слів, з яких потрібно викреслити зайве і пояснити чому?

Не забувайте про правила роботи в групі. Вмійте слухати один-одного.

3.Робота в парах

– Віднови речення.

*Коли звучить... (*Гімн України*) – потрібно встати, гордо і голосно співати.

*(*Гімн*)... напам'ять треба знати, разом з усіма співати.

*Біля... (*Прапора України*) зупинись, честь віддати не лінься.

* Наш... (*герб*) – тризуб: запам'ятай і про це не забувай.

4.Робота над загадками.

Символ нашої держави –

Це тризуб жовто-яскравий. (*Герб*)

Синє небо, жовте жито –

Цю святиню знають діти. (*Прапор*)

Коли звучить він – всі встають,

До серця руку прикладають,

І вголос, й подумки співають,

І Україну прославляють.

(Гімн України)

VI. Підсумок уроку. Рефлексія

- Які ви знаєте державні символи України?
- Яку назву має Гімн України?
- Як потрібно ставитися до державних символів України?

2. Читання вірша вчителем

- Хочу завершити наш урок віршем П.Тичини.

У всьому світі – кожен зна:

Є Батьківщина лиш одна.

І в нас вона одна-єдина –

Це наша славна Україна.

Не забувай Шевченка спів

Про горду славу козаків.

Не забувай, що ти дитина

Землі, що зветься Україна.

VII. Домашнє завдання

Опрацювати статтю в підручнику на с.86-89.

Знайти цікаву інформацію або вірш про Герб, Прапор, Гімн України.

Учитель Н.Білецька

Традиції і культура українців

Важливим напрямом патріотичного виховання, формування громадянина-патріота є вивчення культури, побуту, звичаїв рідного народу як основи народознавства.

У Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») [3], концентральних програмах національного виховання підкреслюється важливість прищеплення шанобливого ставлення до культури, спадщини, народних традицій і звичаїв. Важливо, щоб учні були не тільки споглядальниками урочних і позаурочних заходів, але брали активну участь у їх підготовці і проведенні. Учням початкової школи під силу піти у бібліотеку і дібрати кращі зразки народної творчості (пісні, казки, прислів'я, приказки, ігри, загадки тощо), щоб потім запропонувати їх своїм однокласникам.

Молодші школярі залюбки беруть участь у народних святах і обрядах, пізнаючи їх зміст, розвиваючи художні здібності, навички колективної взаємодії.

Неоціненним скарбом виховання громадянина-патріота є пісенне оздоблення традицій і звичаїв українців. Пісенний матеріал завжди в арсеналі вчителя-класовода. Його варто реалізовувати у співпраці з учителем музики.⁹

Пісня завжди була невід'ємною частиною життя українського народу. Вона супроводжує людину від народження і до останнього подиху. У пісні зображене минуле, теперішнє та майбутнє. Пісня може радувати і водночас спонукати до розуміння, прощення або знаходження відповіді в складних ситуаціях. Жодна важлива подія не обходилась без виконання символічних пісень, які створювали неповторну атмосферу.

⁹ Далі подається матеріал, який Н. Білецька реалізовує під час підготовки і проведення свят і обрядів за народним календарем у співпраці з учителем музики НВК № 3 Л. Комарницькою.

Українська народна пісня має своє глибоке коріння. Вона відображає життя українців різних епох. Багато було втрачено, забуто... Але сьогодні вона відроджується, їй дається друге дихання. Українська народна пісня шанована не тільки в Україні, а й по всьому світу.

Народні пісні України є невичерпним фольклорним надбанням українського народу. Величезна кількість пісень різних за жанрами зберігається в пам'яті людей та передається з покоління в покоління. Слухаючи українські пісні, досить легко відчутти надзвичайно тонке та гармонійне почуття смаку наших предків.

Ніщо не змалює характер та ідейність народу краще, ніж його творчість та мистецтво. Аналізуючи народні пісні України, виразно простежуються зміни суспільно-економічних та політичних відносин в житті людей. Все розмаїття подій, що відбувалось у будь-якій сфері життя, відображалось безпосередньо в піснях. Простота і легкість мелодії та поетичної мови, робили пісню зрозумілою кожній людині. Складаючи пісні, українці вкладали в неї всю правдивість та щирість емоцій.

Багата на історичні події українська земля, зазнавала багатьох змін стосовно території, влади, політичного устрою тощо. Але не дивлячись на складність ситуації, одне залишалось незмінним. Це щира любов українців до рідної землі та тих, хто віддавав серце і життя за процвітання та незалежність України. Народний мелос протягом тривалого часу складався в умовах звитяжної боротьби українців за свободу. Ця епоха визначається високим проявом розуму, здібностей, сил та духовного таланту народу зберігати патріотичний настрій. У час поневолення українських земель, народний фольклор мав покликання втамовувати духовні та моральні запити народу. Мистецтво зберігало общинну мораль, філософські ідеї, вірування, морально-етичні норми тощо. Через пісні народ намагався втілити свої заповітні мрії стосовно майбутнього українських земель. Пісня була надзвичайно важливим

чинником підтримання волі та духу народу, а відтак мала і має великий вплив на формування громадянина-патріота з його найкращими чеснотами.

Колискові та дитячі народні пісні

Дидактичний матеріал до тематичних занять

Найдорожча пісня, з якою мати колисала.

З народного джерела

Невід'ємною частиною українського фольклору та педагогіки є народні дитячі пісні – це унікальний феномен, який супроводжує людину від моменту народження іпротягом усього життя. Перша асоціація з терміном «дитячі пісні» це милозвучні колискові, які кожна матуся співає немовляті, або ж щирі та веселі віршовані пісні, що вивчають в дитячих садочках.

Важливою функцією дитячих пісень є навчально-виховна. Ще з прадавніх часів, пісенний метод вважався одним з основних засобів етнопедагогіки. Пісні містять в собі суттєві та переконливі аргументи, зображені через художні образи та мудрі настанови, що впливають на емоційний та духовний стан дитини, і завдяки цьому, легко та надійно запам'ятовуються, стаючи, разом з тим, керівництвом або ж посібником до практичних дій в життєвих ситуаціях.

Наші предки надавали виховному процесу дітей значущого та змістовного значення. Основними вважали виховувати такі якості, як доброта, любов та повага до родини і батьківщини, чесність, працелюбність тощо. Змалечку дітей залучали до різноманітних ремесел. Через працю намагались не лише привити любов до праці, але й навчити ремесла. Український народний фольклор є основною базою для виховання дітей.

Через народні дитячі пісні вивчається та формується рідна мова і манера спілкування. Таким чином, вмiле використання народної творчості в виховному процесі, сприяє більш ефективним результатам.

104.

СИПЛЕ СНІГ

Швиденько

Музика Ф. Колесси

p

Сип - ле, сип - ле, сип - ле сніг, сип - ле, сип - ле, сип - ле сніг,
 мов ме - те - ли - ки сріб - лис - ті, Сні - жин - ки бі - лень - кі, чи - сті
 ти - хо сте - лять - ся до ніг, сип - ле, сип - ле, сип - ле сніг.

Сипле, сипле, сипле

сніг,
 Мов метелики срібlistі,
 Сніжинки біленькі, чисті
 Тихо стеляться до ніг,
 Сипле, сипле, сипле сніг.
 Сипле, сипле, сипле сніг,
 Тихо, легко і довквола
 Покриває все довкола:
 Ні стежок ані доріг.
 Сипле, сипле, сипле сніг.

118.

СІВ ГОРОБЧИК НА ПАРКАН

Пожвалено

Сів го - роб - чик на пар - кан, і на - дув - ся, як той пан. А кі - точ - ка –
 драп, драп, драп, го - роб - чи - ка за хвіст – хап.

Сів горобчик на паркан,
 І надувся, як той пан.
 А кіточка – драп, драп, драп,
 Горобчика за хвіст - хап.
 А кіточка – драп, драп, драп,
 Горобчика за хвіст- хап

МАТИ ДОНЮ КОЛИСАЛА

$\text{♩} = 142$

Ma - ти до (го) - ню ко - ли - са - ла,
 ко - ли - ха - ю - чи спі - ва(ла):
 - Спи, ди - ти - но, тре - ба спа - ти.
 ко - ло те - бе рід - на ма - ти.

Мати доню колисала,
 Колихаючи, співала:
 Коло тебе рідна мати.
 - Спи, дитинко, треба спати,
 Коло тебе рідна мати.
 Я тебе нагодувала,
 -Спи, дитинко, баю-баю.
 Колишу тебе, співаю:
 І накрила, і приспала.
 -Спи, дитинко, баю-баю.

Ходить Сонко по вулиці

Помірно

5

Хо - дить Сон - ко по ву - ли - ці, но - сить спан - ня
 в ру - ка - ви - ці, но - сить спан - ня в ру - ка - ви - ці.

Ходить сонко по вулиці,
 Носить спання в рукавиці.
 Чужих діток пробуджає,
 А Ганнусю присипляє.
 Вступи, Сонко, вступи до нас!
 Буде тобі добре у нас.
 У нас хата тепленькая

І Ганнуся маленькая.

Люляй же нам, Ганю, люляй,

Докупочки очки стуляй.

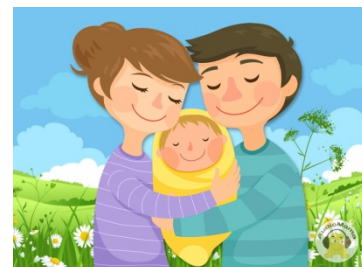
106.

ТАТО І МАМА

Помірно

Як ме-ні вас не лю-би-ти, та-ту рід-ний, не - не? Та ж ви ме-не
зго-ду-ва-ли, дба-є-те про ме - не.

Як мені вас не любити, тату рідний, нене?

Та ж ви мене згодували, дбаєте про мене.

Та ж ви мене згодували власними руками;

Ой нема то нігде в світі, як в тата і мами.

Тато розуму навчає, мама приголубить,

Ніхто мене так на світі, як вони не любить

ПІСНІКАЛЕНДАРНО-ОБРЯДОВОГО ЦИКЛУ

Дидактичний матеріал до тематичних занять

Жанри весняного циклу календарно-обрядової творчості

У давнину твори, що виконувались у весняний час, були своєрідними магічними замовляннями, спрямованими на те, щоб прискорити весняні переміни: *ліс – зазеленіти, траву – прорости, посіви – піднятись, квіти – розцвісти*. Вони супроводжувались імітативно-магічними рухами або танцями.

Відповідно до основних обрядових дійств, можна виділити такі жанри народної словесності, як веснянки та гаївки, якими супроводжувались весняні дійства.

Веснянки – це календарно-обрядові пісні весняного циклу, які мають закличний характер і сприймаються як звертання до весни, до істот та речей, що асоціюються з нею. Своєю формою та образно-поетичними компонентами веснянки наближені до замовлянь, в яких до весни звертаються як до живої істоти:

Прийди, прийди, весно,
Принеси нам
Прийди, прийди, красна,
Принеси нам квіток.

Весна тут уявлялась як воскресла істота, а зима асоціювалась зі смертю. Такі найдавніші вірування праслов'ян широко відобразились у пісенній творчості:

Смерть з морозом танцювала
Ти, морозе, не з'являйся –
Та за море десь пігнула,
Сидьте си там не вертайте,
Пішла собі смерть у ліси,
Нас пожитку не збавляйте,
Побіг за нею мороз лисий...
Най нам сонце далі гріє,
Смерте, смерте, не вертайся.
Жито, ярець скоро зріє.

Зустрічаються також звертання (замовляння) до птахів, які, як уявлялось, приносили на крилах тепло:

Ой вилинь, вилинь, гоголю,
Зеленее житечко,
Винеси літо з собою,

Хрещатий барвіночок,
Винеси літо-літечко,
Запашненький васильочок.

Традиційно, як і в замовляннях, серед веснянок зустрічаємо твори у формі діалогів:

Да весна, весна днем красна
Красним дівочкам на співаннячко,
Да що ти нам, весна, принесла?
А господарям на робітячко.
Ой принесла тепло і добре
Молодим погуляннячко, літечко!
Дівочкам по віночкові,
Малим дітонькам побіганячко,
А хлопчикам по кийочкові.
Старим бабонькам посидіннячко.

Згодом у веснянках найдавнішого періоду поряд з персоніфікованими образами з'являються язичницькі божества:

Благослови, мати,
Зиму проводити!
Ой, мати Лада, мати,
Зимочка в візочку,
Весну закликати,
Літечко в човничку.

БЛАГОСЛОВИ, МАТИ

Поширеним на різних слов'янських територіях типом гаївки є «Кривий танець». Для його виконання в гаю забивали три кілочки або садили трьох дітей. Тоді дівчата, тримаючись одна за одну, йшли за провідницею, яка водила кривий танець, проходячи між кілками (дітьми), обходячи їх, безліч разів повторюючи недовгу пісню про цей шлях: «Кривого танцю йдемо, Кінця му не знайдемо./ То в гору, то в долину, То в ружу, то в калину./ Бо

його треба вести, Як віночок плести». Усі тексти цієї гаївки короткі і подібні за змістом, у багатьох з них говориться про необхідність виконувати цей танець. На думку С Килимника, ця гаївка є космічно-філософською і відтворює рух небесних світил, зокрема сонця, яке «сідає» та «встає», та рух людського життя, яке тече без упину, і кінець якому людина намагається знайти.

ПІСНІ ЗИМОВОГО ЦИКЛУ

Дидактичний матеріал до тематичних занять

Сію, сію, посіваю,
З Новим роком вас вітаю!
Щоб родило на землі,
Щоб був хліб на столі.
Щоб водилися пернаті
І без чубка, і чубаті.
Щоб не знали ви біди,
Нехай придуть гаразди.
Щоб капуста головчата,
А петрушка корінчата,

Часник – як бик,
 Цибуля – як зозуля,
 Пшениця – як рукавиця.
 Щоб була з дітей утіха,
 А грошей – півтора міха.
 Щоб ви міряли гроші мискою,
 А дітей – колискою.
 Щоб у кожній кутині
 Було по дитині.
 Хай дасть нивка по сто кіп,
 По сто тисяч один сніп.
 Віншую вас Новим роком,
 Новим роком, довгим віком,
 Щоб ви дочекали відтепер
 До ста літ!

Відомі колядки міфологічного змісту: про космічне море, острів-камінь, світове дерево (образ Всесвіту), про птахів-деміургів – творців світу
 Ось одна з таких пісень:

Коли не було з нащада світа,
 Дажбоже! Тоді не було неба ні землі,
 А лише було синєє море,
 «Дажбоже!»
 А серед моря зелений явір.
 На явороньку три голубоньки,
 Три голубоньки радоньку радять,
 Радоньку радять, як світ сновати:
 «Та спустімося на дно до моря,
 Та дістанемо дрібного піску,

Дрібний пісочок посіємо ми,
 Та нам станеться чорна земляця,
 Та дістанемо золотий камінь,
 Золотий камінь посіємо ми,
 Та нам станеться ясне небонько.
 Ясне небонько, світле сонечко,
 Світле сонечко, ясен місячик,
 Ясен місячик, ясна зірниця,
 Ясна зірниця, дрібні зірочки».

Характерними для колядок були і є новорічні побажання:

«На щастя, на здоров'я та на Новий рік,
 щоб родило краще, як торік –
 жито, пшениця та всяка пашниця...
 Дай, Боже!»

Щедрівка – це щедрі побажання рідним і близьким, щедре частування гостей. Щедрівки виконуються на Щедрий вечір (31 грудня) і аж до Стрітіння (2 лютого). Взагалі, протягом Різдвяних свят звучали і колядки, і щедрівки й інші пісні. Часто щедрувальники звертаються до господаря:

Пане господарю, чи спите, чи чуєте, чи дома ночуєте?

Чи скажете щедрувати, свій дім звеселяти?

А отримавши дозвіл, починали щедрувати.

Щедрий вечір, на добрий вечір.

Ой там виходило три товариші.

Що перший товариш – То яснее сонце.

Що другий товариш – То ясен Місяць.

Що третій товариш – То дрібен дощик.

Що сонечко каже: «Як я ізйду –

То зрадується Старее и малее».

А місяць каже: «Як я ізійду –
 То зрадується Весь звір у полі.
 Ой звір у полі, Чумак в дорозі,
 Чумак в дорозі, Хазяїн у домі»
 А дощик каже: «Як я ізійду –
 То зрадується Жито й пшениця.
 Жито й пшениця і всяка пашниця».

Колядки і щедрівки чітко не розмежовувалися. Вони склали зимовий цикл – «три празники».

Застеляйте столи та все килимами.
 Та кладіть калачі з ярої пшениці.
 Бо прийдуть до тебе три празники в гості:
 А що перший празник – Роджество Христове,
 А що другий празник – святого Василя,
 А що третій празник – святе Водохреща...

Діти полюбляють розігрувати народну драму, яка має глибинне коріння в українському фольклорі, – «водіння Кози». Коза – постать, яка сприяє врожаю:

Де Коза ходить, там жито родить,
 Де Коза туп-туп, там жита сім кіп.

За сюжетом коза вмирає і воскресає підзагальну радість учасників дійства і глядачів:

А в нашій сільці всі хлопці стрільці.
 Встрелили козу в правеє ушко...
 ...уставай, коза, вставай, сірая...

Воскресіння кози символізувало відродження природи, смерть старого і народження нового року. Практична мета цього обряду – забезпечити майбутній урожай, добробут родини. Щодо походження образу Кози існують

різні думки: тотем одного з племен («козиний народ»), сузір'я Козерога (в якому відбувається новорічне дійство). Цап, який супроводжує Перуна (з часу, коли Перун був мисливцем), або коза – жертвна тварина (іноді «козою» називали останній сніп пшениці, який так само символізує умирання рослини та її відродження після сівби).

Як бачимо, збереглися справжні глибинні звичаї, обряди, які ми вже не завжди розуміємо, проте вони хвилюють нас як відгомін минулих віків, як перлини архаїчної творчості наших предків.

КУПАЛЬСЬКІ ПІСНІ

Дидактичний матеріал до тематичних занять

Від сивої давнини збереглися у пісенній скарбниці українського народу купальські пісні, виконувані напередодні свята Івана Купала, що припадає на 7 липня (24 червня за старим стилем). Цей день приблизно збігається з датою літнього сонцестояння – найдовшого дня року і широко відомий багатьом землеробським народам Європи, в тому числі і всім слов'янським.

Ніч напередодні Івана Купала – це життєрадісне свято молоді. Разом з полум'ям святкового вогню вгору, аж під саме зоряне небо, злітали пісні, що лунали протягом всієї ночі, супроводжуючи численні обряди та ритуали. Їх співали в основному дівчата, йдучи танком навколо дерева-купайлиці. Інколи їм підспівували хлопці. Здебільшого – це веселі пісні про кохання, сватання, родинне життя.

Центром купальського свята ставало місце за селом на березі річки, озера чи ставка, де стояло обрядове дерево, довкола якого розгортались основні ритуальні дії.

Напередодні його мали встановити хлопці, а дівчата прикрасити вінками, квітами, вишнями, стрічками. Для обрядового дерева найчастіше

вибирали вербу, рідше березу або сосну і називали її купайлицею або гільцем. У наддніпрянських селах це деревце називали Мареною, на Волині - Купалом. Саме місце старанно підмітали, прикрашали гірляндами з квітів, застеляли травами та всілякою зеленню. Тут же встановлювали опудало –своєрідне антропоморфне зображення Купала.

Дівчата, вбрані у святковий одяг, прикрашали голови вінками з квітів та запашних трав, в коси вплітали траву липник («щоб хлопці липли»), прикрашали себе любистком, м'ятою, васильками («для любощів»). Протягом всього свята в руках носили «качани» — звиті з вишень і черешень

великі китиці. Взагалі зелень відіграла значну роль протягом усього свята Купала: ритуальне вбирання у вінки, прикрашання дерев та місця проведення обрядових дій, так само, як і гойдання на гойдалках, мало сприяти гарному росту рослин, зокрема хліба. Тут ми зустрічаємо далекий відгомін магії родючості та культу рослинності, коли людина обожнювала дерева, трави, квіти. Але з часом первинна магічна функція таких заклиналих обрядів, як свідчать сучасні записи, замінилася виключно естетичною та розважальною.

Увечері, тільки-но заходило сонце, молодь йшла до купайлиці з піснями, в яких усіх запрошувала на свято і погрожувала всілякими карами тим, хто не прийде. В окремих піснях зверталися до молоді з проханням «розвести дівкам купайлицю» тобто розпочати свято.

Свято починалося з розкладання біля обрядового дерева багаття –обов'язкового атрибуту купальської ночі, генетично пов'язаного з архаїчним солярним культом. Паливо для святкового вогнища хлопці збирали по всьому селу.

Надзвичайною поетичністю й мальовничістю відзначається група купальських пісень, пов'язаних з плетінням вінків та ворожінням з ними. Кожна дівчина пускала свій вінок на воду і дивилася: куди він попливе, туди і заміж вийде, а якщо потоне, то це віщувало розлуку з милим або смерть. Інколи пускали два вінки, загадуючи один на себе, а другий на коханого, і якщо вони сходилися на воді, то це був вірний знак, що будуть у парі.

Закінчувалось свято урочистим спаленням або потопленням купайлиці з піснями і радісними вигуками. Купальського вогню, за народним повір'ям, не слід було гасити, він мав сам дотліти до останку. Купальські вінки зберігалися вдома протягом року, як символ благополуччя і достатку.

Пісні та приспівки разом з основними обрядовими діями утворювали неповторний фольклорно-етнографічний комплекс купальського свята. Виконувались вони колективно у хороводах та іграх. Гра, яку так люблять і малі, і дорослі була специфічною формою проведення обряду, його обов'язковим елементом. Хоровод (танок) є також певним видом обрядових ігор, семантично пов'язаних із культом сонця. В ігрових та хороводних піснях слово, мелодія, танцювальні рухи і драматична дія не розчленовані, а гармонійно поєднуються, створюючи художню цілісність сприйняття.

Усі купальські пісні є хоровими, виконуються переважно в унісон, рідше багатоголосно. Найчастіше заспіває одна учасниця, потім мелодію підхоплює хор.

Українські народні традиції займають чільне місце в патріотичному вихованні молодших школярів, становленні їх як громадян-патріотів.

Рідна мова, історія народу, його традиції, звичаї та обряди, фольклор, народне мистецтво, державні символи та народна символіка – все це є тим благодатним ґрунтом, на якому зростає національна свідомість і формується громадянин-патріот.

Світлини з наших свят

Кам'янець-Подільський НВК № 3

Учитель Н.Білецька

Українська обрядовість

Веснянки

Коляда

Обжинки

Здоров'я дітей – здоров'я нації

Формувати в молодших школярів здоров'язберігаючу компетентність, формувати культуру здоров'я – важливе завдання освітян.

Наочність, яка пропагує здоровий спосіб життя, актуальна і злободенна.

Щоб здоров'я добре мати,
лід про нього змалку дбати.
Кожен ранок умиватись,
І зарядкою займатись.
У дворі щодня гуляти,
Повноцінно їсти й спати.
Добре мити всі продукти,
Досхочу вживати фрукти.
За зубами доглядати,
Дірочки в них пломбувати.
Будете це все робити
Перестанете хворіти.

Фрагмент здоров'язберігаючого уроку

Тема уроку COVID-19 – це небезпечно!

Мета: дати дітям інформацію про коронавірус; поглибити знання учнів про здоровий спосіб життя; формувати здоров'язберігаючу компетентність; розвивати відповідальність за своє здоров'я; виховувати прагнення здорового способу життя.

Обладнання: тематичні ілюстрації, прислів'я, приказки; телефони, лайки.

Хід уроку

Перед тим, як зайти до класу, діти тягнуть з мішечка кружечок (*інший предмет на вибір*), і сідають за парти відповідно кольору свого кружечка. Таким чином діляться на 2 команди (*або більше*)

1. Організаційна частина

-Швидко літо промайнуло, перейшли ми в 3 клас,

Зараз кожен промовляє, хто і як змінився в нас.

(Діти говорять один одному гарні компліменти)

-Як же хлопці підросли! А дівчатка розцвіли!

Всі засмагли та здорові! До роботи вже готові?

-Любі мої дітки, вітаю вас з початком нового навчального року! Бажаю міцного здоров'я, успіхів у навчанні, справжніх друзів і високих досягнень!

2. Вступне слово

-Напевно, дітки, ви уже чули такі слова, як «коронавірус», «ковід-19» і знаєте, що вони пов'язані з хворобою, невідомою для нас. На жаль, на цю хворобу захворіли люди в усіх країнах світу. Але лякатися не треба. Треба знати, що є способи, які допоможуть уникнути хвороби: залишатись вдома, не спілкуватися з тими, хто захворів, носити захисні маски, часто і ретельно мити руки.

3. Актуалізація опорних знань

-Сьогоднішній урок буде незвичайний. Ми будемо «сидіти» в телефоні, уявляєте? А саме гортати стрічку Фейсбук та отримувати за це лайки. Ми з вами вже поділені на дві команди. І та команда, яка отримає більше лайків, стане переможцем сьогоднішнього дня.

4. Основна частина

-Отже, ви готові працювати? На своїх партах ви можете бачити свої телефони. Як називається перше завдання у вашій стрічці?

Завдання МЕНЕ АТАКУЄ COVID -19

-Зараз увесь світ переживає нелегкі часи, усю планету атакує жахлива хвороба, яка називається COVID-19, і я думаю ви вже багато про неї чули.

Щоб уберегти себе та інших від цієї недуги нам треба знати декілька простих правил. Але страшніючі мікроби цієї хвороби проникли у фейсбук і заблокували нам ці правила. Наша задача їх розблокувати і знайти, а щоб це зробити, треба якомога більше скласти слів. Хто знає слово піднімає руку, говорить відповідь і за це отримує лайк.

(На дошці закриті правила, навколо них висять мікроби із словами з переставленими літерами)

Макас-маска

лашко-школа

Рохвоба-хвороба

кивитида-викидати

Дисцітан я-дистанція

(відразу нагороджую лайками)

-Ураааа, розблокували ми наші правила *(читаємо і розбираємо)*

Бесіда з учнями за ілюстраціями

ПРИВІТ!

Я ВІРУС,
Я РОДИЧ ГРИПУ ТА ЗАСТУДИ
Мене звуть Коронавірус

Отже, щоб не захворіти, ТРЕБА:

Фізкультхвилинки для кожної дитинки

Школярі в молодших класах мають не лише навчатись, а й зміцнювати здоров'я. Фізкультхвилинки і руханки допомагають дітям розслабитися, перемкнутися з одного виду діяльності на інший та налаштуватися на позитивний настрій і подальшу роботу на уроці. Фізкультхвилинки поліпшують функціонування мозку, відновлюють тонус м'язів, які підтримують поставу, знімають напругу з органів зору і слуху, з утомлених пальців. Найкраще фізкультпаузи робити в середині уроку, на початку останнього уроку та вкінці.

Не варто забувати, що під час дистанційного навчання, яке стало уже майже звичним у зв'язку з COVID-19, діти також повинні дбати про своє здоров'я й робити фізкультпаузи, виконуючи вправи і руханки.

Інтернет рясніє різноманітними видами фізкультхвилинок і руханок. Ось тільки невеликий їх перелік. Користуйтеся! Збережемо здоров'я наших дітей!

Фізкультхвилинка, руханка - танець Dance battle Tiger vs Nare
<https://www.youtube.com/watch?v=3LAjklSXpbI>

Сучасна танцювальна #руханка,
 #фізкультхвилинка <https://www.youtube.com/watch?v=vGAkqpIzPI0>

Ура, нова фізкультхвилинка!
https://www.youtube.com/watch?v=tG6Tv_lzB6Q

Дитяча руханка, фізкультхвилинка "Alien Dance"
<https://www.youtube.com/watch?v=0a7dfpihN6s>

Ура, нова фізкультхвилинка! "Скік та скок"
<https://www.youtube.com/watch?v=kNWwid8OAVM>

Ennie and Youky Фізкультхвилинка.
<https://www.youtube.com/watch?v=W2fHg0qGI14>

Фізкультхвилинка Райдуга
<https://www.youtube.com/watch?v=t7FLa2FF2AI>

Фізкультхвилинка. Руханка "А ти готовий?"
<https://www.youtube.com/watch?v=Jl-L-zHQP2A>

Висновки

Формування громадянина-патріота в Новій українській школі – головне завдання, яке ставить перед сучасною освітою Українська держава.

Предметні уроки в початкових класах мають різну спрямованість, але головна мета – розвиток особистості молодшого школяра, підготовка його до дорослого життя в умовах ринкових відносин, до вирішення соціально важливих завдань. Досягнення цієї мети залежить від організації освітнього процесу, його виховного і розвивального потенціалу.

Перед педагогами початкової школи стоїть завдання активізації науково-педагогічної діяльності, спрямованої на формування в молодших школярів почуття високого патріотизму на засадах їх ставлення до навчання і праці, до родини і українського народу, до державних символів і клейнодів, до природи і власного здоров'я, до культурної спадщини і народних скарбів.

Забезпечити належні умови розвитку та формування національно свідомих громадян своєї країни – наріжне завдання початкової школи, яка працює в нових умовах.

Таким чином, уся освітня діяльність у школі I ступеня підпорядкована комплексному підходу до формування національно-патріотичних якостей молодшого школяра, майбутнього патріота незалежної України.

Навчаючи, учитель виховує, а виховуючи – навчає, реалізуючи внутрішній потенціал кожної дитини, розкриваючи її здібності, таланти та обдарування, прищеплюючи повагу й любов до рідної землі.

Головне в роботі педагога – долучити кожного учня до витоків народної творчості, традицій і звичаїв свого народу, сформувати особистість із стійкими і патріотичними якостями.

Використані джерела та інтернетні ресурси

1. Вишневецький О. Ще раз про народження громадянина: національне і громадське у сучасному українському вихованні / О. Вишневецький // Освіта. – 2002. - №8-9. – С.6-7.
2. Демидова І.Ю. Національно-патріотичне виховання молодших школярів / І.Ю. Демидова // Позакласний час. – 2002. - №21. – С.1-2 (вкладка).
3. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
4. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
5. Закон України «Про освіту»[Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
6. Кашуба С. П. Краєзнавчий матеріал у навчально-виховній роботі / С. П. Кашуба, Ю. Я. Сіментов // Початкова школа. - 2008. - № 2. - С. 19-22.
7. Конституція України. Із змінами, внесеними. Законами України від 8 грудня 2004 року N 2222-IV, від 1 лютого 2011 року N 2952-VI.
8. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді[Електронний ресурс] / Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
9. Коркішко О.Г. Виховання патріотизму молодших школярів в позаурочній роботі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. – Слов'янськ, 2004. – 23 с.
10. Ляшко Л. Виховання патріотичних почуттів молодших школярів у творчій спадщині В. О. Сухомлинського // Школа першого ступеня: теорія і практика: Зб.Наук. Пр. – Переяслав-Хмельницький, 2002, – Вип.4. – с.204-218.

11. Національна доктрина розвитку освіти [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
12. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання /3-тє вид., без змін.– К.: Богданова А. М., 2009.–226 с.
13. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах. К.: „Магістр -S“, 1997.
14. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський – Вибрані твори: у 5-ти т. – К.: Радянська школа. – 1976 – Т. 3 – 279 с.
15. Сухомлинський В. О. Народження громадянина // В. О. Сухомлинський. – Вибрані твори: в 5-ти т. – Т.3. – К.: Рад. шк., 1976.